

SERGIUSZ ANOSZKO

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

PRZYSWAJANIE WIEDZY W NOWYCH RUCHACH RELIGIJNYCH: APPLIED SCHOLASTICS INTERNATIONAL OFERTĄ EDUKACYJNĄ KOŚCIOŁA SCJENTOLOGICZNEGO

ABSTRAKT: W 1972 roku w Stanach Zjednoczonych powołano do życia organizację, która w dziedzinie nauki, kształcenia i edukacji wykorzystuje techniki L. Rona Hubbarda (1911–1986), założyciela Kościoła Scjentologicznego – chyba jednego z najbardziej kontrowersyjnych nowych ruchów religijnych. *Applied Scholastics* (ApS) rozpoczęła działalność od szeregu projektów, których głównym, wciąż aktualnym, celem było promowanie i rozwijanie skutecznych programów edukacyjnych dla nauczycieli, trenerów biznesu, edukatorów, rodziców, dzieci i ludzi we wszystkich obszarach życia, potrzebujących „naprawy nawyków uczenia się tychże osób w celu zwiększenia osobistej aktywności, skutecznego uczenia się”. Podstawą metodologiczną działania ApS stała się tzw. *Study Tech* – technologia uczenia się, która pozwala „osiągnąć sukces w dowolnej dziedzinie wiedzy i zdobyć umiejętność wykorzystania z zastosowaniem tej wiedzy”. Ale czy tylko edukacyjne cele obiera owa odnoga Kościoła Hubbarda? Czy naprawdę edukatorzy ApS nie mają innych intencji i dążeń?

SŁOWA KLUCZOWE: Szkolnictwo Stosowane (ApS), *Study Tech*, bariery w uczeniu się, Kościół Scjentologiczny, edukacja, L. Ron Hubbard, nowe ruchy religijne

Doktryna prawie każdego ruchu religijnego przechodzi przez szereg etapów, ewoluuje, zmierzając do inżynierii społecznej, by móc krzewić swoje własne poglądy nie tylko w gronie swoich adeptów, często relatywnie wąskim, lecz także pośród niewtajemniczonych¹. Aby rozszerzyć zakres oddziaływania, w scjentologii zostały wypracowane potężne zasoby korporacyjne, które umożliwiły lansowanie swojej religijnej nauki nie tylko w środowisku osób poszukujących transcendencji, lecz także na płaszczyźnie ochrony zdrowia, edukacji, zarządzania, spraw charytatywnych, praw człowieka, sportu². Dlatego bardzo ważnym zadaniem analizy organizacji religijnej jest zestaw badań wartości, które mają członkowie związku wyznaniowego, jak również tego, czy nie przeczą owe wartości normom aksjologicznym, przyjętym w konkretnej wspólnocie³.

Liczba osób potrzebujących wsparcia i opieki, zarówno fizycznej, jak i psychologicznej, ludzi, będących odrzuconymi przez społeczeństwo z powodu ich tzw. ułomności społecznej, borykających się na co dzień z problemami, ciągle jest duża. System wsparcia i pomocy, tworzony przez grupę religijną, może realizować różne cele, a jego prawdziwe intencje nie zawsze mogą być odczytane. Zaufanie, którym wierni zwykle darzą w takich sytuacjach głosicieli nowej wiary, wedle krytyków zjawiska nowej religijności może być nadużywane, a efekty współdziałania mogą okazać się niekorzystne dla osoby potrzebującej⁴. Dlatego całkiem nieprzypadkowo, stając przed obliczem wyzwań współczesnej nietradycyjnej religijności, osoba może się czuć zagrożoną, co zresztą potwierdzają wyniki badań opinii społecznej, również tych w Polsce⁵.

¹ Por. M. Zimniak-Hałajko, *Raj oswojony. Antropologia nowych ruchów religijnych*, Gdańsk 2003, s. 310.

² I. Macut, *Scjentološka „Crkva”*, Zagreb 2015, s. 171–185.

³ Por. T. Staniszewski, *Bezpieczeństwo wewnętrzne Polski w kontekście zagrożeń kulturowych przez „Ruch Nowej Ery – New Age Movement”*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” 2013, nr 3, s. 144.

⁴ Por. A. Zwoliński, *Drogami sekt*, Radom 2005, s. 111.

⁵ Por. A. Wołpiuk, *Rodzaje i uwarunkowania postaw przyjmowanych wobec sekt. Analiza zjawiska*, [w:] *Kontrowersyjne grupy kultowe i sekty. Analiza psychologiczna i prawna*, red. M. Gajewski, Kraków 2011, s. 16–18.

ABLE: SCJENTOLOGICZNA SIEĆ ROZWOJU SPOŁECZNEGO

W 1988 roku w ramach Kościoła Scjentologicznego (KS) powołano Stowarzyszenie na rzecz lepszego życia i edukacji, czyli ABLE (akronim od angielskiej nazwy *Association for Better Living and Education*)⁶. Zasadniczym celem tej struktury było tworzenie lepszej przyszłości dla dzieci i społeczeństw za pomocą wykorzystywania utworów Ojca Założyciela⁷, L. Rona Hubbarda, już nie tylko jako tekstów religijnych, lecz także na płaszczyźnie świeckiej. ABLE działa na zasadzie strategii parasolowej⁸, zrzeszając pod swoim szyldem cztery odmienne podmioty o rozmaitych celach i zadaniach, są to: *Applied Scholastics*, *Narconon*, *Criminon* oraz *The Way to Happiness Foundation*⁹. Front-grupy zostały powołane do życia po publikacji Mistrza z 1966 roku, w której Ron zachęcał do tworzenia takich organizacji istniejące grono adeptów, oraz namawiał do rekrutowania w tej intencji nowicjuszy¹⁰.

⁶ ABLE International, *About ABLE International. Creating a better future for our children & communities*, „Solutions” 2012, nr 16, s. 5.

⁷ Niejednokrotnie sami scjentolodzy w gronie wyznawców poglądów L. Rona Hubbarda, twórcy dianetyki i założyciela Kościoła Scjentologicznego, w stosunku do swojego mistrza posługują się różnego rodzaju przydomkami, tudzież określnikami adnominalnymi typu: Ron, L. Ron, LRH, Mistrz, Nauczyciel, Źródło, Ojciec, Komodor itd. Zob. L. Wright, *Droga do wyzwolenia. Scjentologia, Hollywood i pułapki wiary*, Wołowiec 2015, s. 190; D. R. Christensen, *Inventing L. Ron Hubbard: On the Construction and Maintenance of the Hagiographic Mythology of Scientology's Founder*, [w:] *Controversial New Religions*, red. J. R. Lewis, J. A. Petersen, New York 2005, s. 247.

⁸ Zob. E. Ferris, *Faith-based and secular humanitarian organizations*, „International Review of the Red Cross” 2005, nr 858, s. 322.

⁹ *Applied Scholastics* ma na celu zapoznanie dzieci i dorosłych z techniką uczenia się i studiowania poprzez kursy, korepetycje, szkolenia lub lekcje prywatne; *Narconon* stanowi ofertę terapii odwykowej i metodę przeciwdziałania narkomanii; *Criminon* – stowarzyszenie starające się o resocjalizację przestępców; wreszcie *The Way to Happiness* jest fundacją mającą na celu krzewienie niereligijnych zasad i reguł moralnych Hubbarda, zebranych przezeń w broszurce o tej samej nazwie. Zob. R. Lockwood, *Scientology as 'Corporate Religion'*, [w:] *Handbook of Scientology*, red. J. R. Lewis, Leiden 2017, s. 184; G. Mikrut, K. Wiktor, *Sekty za zamkniętymi drzwiami*, Kraków 2004, s. 268, 309; P. T. Nowakowski, *Sekty: oblicza werbunku*, Tychy 2001, s. 73; A. Zwoliński, *Scjentologia*, Kraków 2007, s. 90–91.

¹⁰ J. Attack, *The Total Freedom Trap: Scientology, Dianetics and L. Ron Hubbard*, New York 1992, s. 25.

W literaturze przedmiotu można spotkać opinie, że owe humanitarne przybudówki właściwie pełnią rolę i funkcje podobne do tych w zakonspirowanych organizacjach kontroli¹¹. Zdaniem Tadeusza Doktora, psychologa i socjologa religii, tak rozbudowana i składająca się z wielu szczebli struktura organizacyjna przypomina wręcz organizacje militarne, chociażby poprzez nazwy poszczególnych odgałęzień lub też uniformy ich członków¹². ABLE ma w posiadaniu znaki towarowe, które na mocy zleconej przez siebie licencji przekazuje w dzierżawę wspomnianym wyżej czterem grupom¹³. Owa struktura zapewnia także tym jednostkom wszystko, co jest niezbędne: podręczniki, tudzież materiały dla prowadzenia ich działalności¹⁴.

Chociaż owe grupy są zarejestrowane jako prawnie i podmiotowo różniące się spółki i fundacje, tym niemniej kontrolowane są przez Międzynarodowy Kościół Scjentologiczny (csi). Owe korporacje w rzeczywistości, owszem odrębne w swoim działaniu i realizacji proklamowanych dążeń, posiadają nawet własne biura i konta bankowe¹⁵, a razem mają tak wiele wspólnych związków z macierzą ABLE, zwłaszcza z Kościołem Technologii Duchowej, że nie sposób rozpatrywać je jako byty autonomiczne względem scjentologii. Natomiast fakt, że dyrektorem wykonawczym tejże struktury jest Rena Weinberg, będąca od szesnastego roku życia członkinią Sea Org – elitarnego religijnego zakonu scjentologów, zdaje się potwierdzać taką sugestię¹⁶.

Proklamowaną misją tej struktury jest uwolnienie świata od najbardziej wyniszczających chorób społecznych: narkotyków, przestęp-

¹¹ Zob. H. Karp, *Maski sekt. Strategie sekt i nowych ruchów religijnych w obliczu komercjalizacji rynku religijnego na przykładzie Kościoła Scjentologicznego*, „Kultura – Media – Teologia” 2010, nr 3, s. 26.

¹² T. Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce: mały słownik*, Warszawa 1999, s. 84.

¹³ Church of Scientology International, *The Corporations of Scientology*, Los Angeles 1989, s. 17.

¹⁴ Church of Scientology International, *The Command Channels of Scientology*, Los Angeles 1988, s. 22.

¹⁵ Zob. Г. А. Кукушкина, *Церковь Саентологии: основы вероучения, культовая и вне-культовая практика (социально-философский анализ)*, Москва 2003, s. 82.

¹⁶ M. Headley, *Blown for Good: Behind the Iron Curtain of Scientology*, Burbank 2010, s. 61.

czości, analfabetyzmu i niemoralności¹⁷. Zagrożenia te można łatwo pokonać, jeśli doskonalić metody wraz z zastosowaniem zasad, które wypracował L. Ron Hubbard. Scjencjolodzy twierdzą, że wszystkie wymienione powyżej zagrożenia są ze sobą powiązane. Dlatego pracownicy poszczególnych sektorów ABLE oferują rozmaite usługi i narzędzia profilaktyczne, które mają zapobiec zrodzeniu się owych chorób społecznych lub obniżyć ich poziom i zakres oddziaływania na społeczeństwo. Zagrożenia te stoją na drodze do indywidualnego szczęścia i postępu całej ludzkości, zatem każdy człowiek jest powołany do współpracy na niwie usunięcia ich w celu leczenia organizmu ludzkiego. Programy ABLE, zgodnie z informacją podaną na oficjalnej stronie struktury, powstają jako inicjatywy oddolne, obejmując około 800 projektów w różnych sferach życia na terenie 75 krajów¹⁸, w tym, jeśli wierzyć podawanym przez organizację informacjom, także w Polsce¹⁹.

„Mamy odpowiedzi na ludzkie cierpienie, one są dostępne każdemu”²⁰ – słowa Rona są nicią przewodnią działalności międzynarodowej korporacji ABLE na całym globie, przedstawicielstwa której są rozmieszczone na pięciu kontynentach. Personel wraz z wolontariuszami aktywnie angażują się w czynności, powiązane z funkcjonowaniem różnorodnych obszarów społeczeństwa, w celu ulepszenia egzystencji poszczególnych osób, a przez to realizacji celów scjencjologii. Istnieją opinie, że jednak głównym celem przewodnim opisanego Stowarzyszenia jest wyłącznie „podważanie autorytetu państwa i zorganizowanego społeczeństwa, na przykład, związków zawodowych,

¹⁷ R. Weinberg, *Providing Solutions for Our Children and Communities*, [w:] ABLE. Association for Better Living and Education: *Creating a better future for our children and communities*, Los Angeles 2001, s. 1.

¹⁸ Por. ABLE International, *Our Activities*, <http://www.able.org/about> [2.07.2019].

¹⁹ ABLE International, *Over 800 ABLE programs are active in more than 75 countries*, [w:] ABLE. Association for Better Living and Education: *Creating a better future for our children and communities*, Los Angeles 2001, s. 9; L. Ron Hubbard Library, *The L. Ron Hubbard Series – Humanitarian: Restoring Honor & Self-Respect*, Glostrup 2012, s. 112.

²⁰ Church of Scientology International, *What is Scientology? The Comprehensive Reference on the World's Fastest Growing Religion*, Los Angeles 1998, s. 542.

systemu oświaty, policji itd.”²¹. Aczkolwiek należy brać pod uwagę to, że scjentolodzy dzielą głęboką wiarę we własną misję niesienia innym pomocy dzięki swojej doktrynie stosowanej²²: „Jesteśmy jedynymi ludźmi na tej Ziemi, którzy mogą zapobiec upadkowi naszej cywilizacji”, mawia obecny Prezes KS David Miscavige²³.

Obecnie Stowarzyszenie przejęło funkcje Biura ds. Koordynacji Społecznej (ang. *Social Coordination*, *soco*²⁴; inna nazwa Biuro 6 lub B6), będącego ongiś częścią już nieistniejącego dzisiaj Biura Strażniczego (ang. *Guardian's Office*)²⁵, zajmującego się w przeszłości wywiadem, sprawami prawnymi i dbaniem o wizerunek kultu²⁶. Organizacyjnie ABLE ma przedstawicielstwa w składzie regionalnych Kontynentalnych Biur Łącznikowych (ang. *Continental Liaison Office*, *CLO*)²⁷, będących częścią administracyjnej sieci zarządzania Kościołem. Inherentną częścią ABLE jest organizacja, która za swoje hasło przewodnie wybrała zasadę ‘uczyć innych prawidłowo się uczyć’. Warto spojrzeć na tę strukturę nieco bardziej szczegółowo.

APPLIED SCHOLASTICS INTERNATIONAL: NAUKA UCZENIA SIĘ

W 1972 roku w USA powstała organizacja, mająca na celu wykorzystanie technik szkoleniowych Lafayette’a Hubbarda w dziedzinie nauki i edukacji²⁸. Szkolnictwo Stosowane, lub *Applied Scholastics* (ApS), stosując technologię uczenia się, wystartowała swego czasu z szeregiem

²¹ N. Potthoff, *W labiryncie scjentologii*, Katowice 2001, s. 261.

²² Por. J. Miscavige Hill, *Ofiarowana: moje życie w sekcie scjentologów*, Kraków 2013, s. 292.

²³ L. Wright, *Droga do wyzwolenia*, dz. cyt., s. 375.

²⁴ J. Gołonóg, *Pan Bóg w McDonald’sie, czyli szkodliwy pokarm sekt*, „Cywilizacja” 2002, nr 3, s. 74.

²⁵ I. Williams, *The Alms Trade: Charities, Past, Present and Future*, New York 2007, s. 130–131.

²⁶ L. Wright, *Droga do wyzwolenia*, dz. cyt., s. 163.

²⁷ K. Van Gorden, *Church of Scientology*, „Profile” [biuletyn Watchman Fellowship, Inc.], Arlington 2004, s. 1.

²⁸ Por. R. Wallis, *The Road to Total Freedom: A Sociological Analysis of Scientology*, New York 1977, s. 204.

projektów edukacyjnych, jak *Hollywood Education and Literacy Project (HELP)*²⁹, Światowa Krucjata Alfabetyzacji (ang. *the World Literacy Crusade, WLC*)³⁰, Żywe Wykształcenie (ang. *Education Alive*)³¹ oraz *Literacy, Education and Abilities Program (LEAP)*³². Celem przewodnim, wówczas zadeklarowanym i pozostającym dotąd nadal aktualnym, było promowanie i rozwijanie programów skutecznej edukacji dla nauczycieli, trenerów biznesu, wychowawców, rodziców, dzieci i innych ludzi we wszystkich dziedzinach ich życia³³, potrzebujących naprawy nawyków uczenia się, aby w ten sposób zwiększyć osobistą aktywność tych osób oraz sprzyjać efektywnemu uczeniu się³⁴.

Metodologiczną podstawą działalności instytucji jest *Study Tech* – technologia uczenia się, zaproponowana przez twórcę dianetyki i scjentologii, pozwalająca „osiągnąć sukces w jakimkolwiek obszarze wiedzy oraz zyskać zdolność do wykorzystywania i stosowania tej wiedzy”³⁵. Wychodząc naprzeciw wyzwaniom w dziedzinie szeroko pojętego studiowania, L. Ron określił trzy bariery, uniemożliwiające osiągnięcie skutecznych wyników w nauczaniu. Są to, po pierwsze, nieodpowiedniość słowa a nazwanego przezeń obiektu z rzeczywistości, czyli „brak masy”³⁶. L. Ron uważał, że jeżeli ktoś w trakcie nauki próbuje zrozumieć funkcje lub zasady działania, na przykład, samochodu lub komputera, to samo wypowiedziane słowo lub jego opis w podręczniku nie zastąpią tych obiektów. Brak samego obiektu, zdaniem twórcy scjentologii, może uniemożliwić wszelkie zrozumienie

²⁹ Center for Substance Abuse Prevention, *Mentoring Initiatives: An Overview of Youth Mentoring*. Conference and Meeting Document, Rockville 2000, s. 28.

³⁰ Applied Scholastics International, *World Literacy Crusade* [report], Saint Louis 2005, s. 2.

³¹ Church of Scientology International, *What is Scientology?*, dz. cyt., s. 526–527.

³² Applied Scholastics International, *Success of Study Technology Inner-City Projects Leads to Grant Award Memphis, Tennessee* [report], Saint Louis 2005, s. 2.

³³ Applied Scholastics International, *Achieving Quality Education in Communities Around the World*, Los Angeles 1990, s. 8–9.

³⁴ Por. D. G. Bromley, *Making Sense of Scientology: Prophetic, Contractual Religion*, [w:] *Scientology*, red. J. R. Lewis, New York 2009, s. 98.

³⁵ Church of Scientology International, *Guide to Materials of Dianetics and Scientology*. L. Ron Hubbard: Books. Lectures. Films, Los Angeles 2009, s. 374.

³⁶ B. Persson, „Applied Scholastics”. Klíč k efektivnímu vzdělávání, Pardubice 2012, s. 23.

zasadniczego znaczenia przedmiotu i posługiwania się nim. Po drugie, pominięcie ważnego punktu, bez którego nie da się opanować całości, czyli „zbyt stromy gradient”³⁷. Gradient to sposób uczenia się lub robienia czegoś krok po kroku. Gradient może być łatwy tam, gdzie każdy krok może być łatwo wykonany, lub może być trudny tam, gdzie każdy krok jest trudny. A więc zbyt stromy gradient polega na tym, że uczący się nie opanował składowych przed przejściem do bardziej skomplikowanych lub szczegółowych kroków. Hubbard nazywał ów defekt brakiem podstawowych umiejętności lub też niewystarczającymi umiejętnościami podstawowymi, co jest rezultatem nieprawidłowego zsekwencjonowania procesu uczenia się³⁸. Wreszcie, po trzecie, sytuacja „złego słowa”³⁹, wywołująca konieczność sięgania do słownika⁴⁰. Owa bariera polega na niezrozumieniu właściwej definicji konkretnego słowa, frazy lub wyrażenia idiomatycznego z tekstów Pism ks. L. Ron Hubbard uważał tę przeszkodę za najbardziej istotną, która może zachwiać nie tylko całym procesem kształcenia, lecz również relacjami między ludźmi. Jedynym sposobem na przezwyciężenie tego błędu jest zlokalizowanie słowa i sprawdzenie jego znaczenia w dobrym słowniku⁴¹.

Uczeń powinien kształtować własną opinię odnośnie wszystkiego, czego go uczono – procedur, technik, mechanizmów i teorii. Powinien zadać sobie następujące pytania: czy takie dane istnieją? Czy są prawdziwe? Czy to działa? Czy daje możliwie najlepsze rezultaty w możliwie najkrótszym czasie? L. Ron zachęcał więc do tego, żeby badać prawdziwość przekazu informacyjnego, nie zaś tylko polegać na kwestiach autorytetu lub większości zwolenników tej lub innej opinii⁴². Dopóki

³⁷ L. Wright, *Droga do wyzwolenia*, dz. cyt., s. 288.

³⁸ Por. D. A. Westbrook, *Among the Scientologists: History, Theology, and Praxis*, New York 2019, s. 105.

³⁹ Applied Scholastics International, *Barriers to Study. Based on the Works of L. Ron Hubbard*, Spanish Lake 2003, s. 20.

⁴⁰ Г. А. Кукушкина, *Церковь Саентологии*, dz. cyt., s. 93.

⁴¹ D. Mishori, M. Dascal, *Language change as a rhetorical strategy*, [w:] *Semiotics of language, literature, and cinema*, red. H. Narang, H. S. Gill, New Delhi 1999, s. 58.

⁴² Por. L. Ron Hubbard, *Scjentologia: Nowe spojrzenie na życie*, Glostrup 2009, s. 33–34.

osoba nie zechce zaakceptować informacji, jedynie ją przyjmując bez zweryfikowania, taka informacja nie należy do tej osoby, lecz tylko ja-kiegoś autorytetu, który ją *nolens volens* narzucił innej osobie.

Krytycy dopatrują się tu podobieństw z religijną treścią nauk Komodora i zasadą „jasne słowo – czysty rozum”, w której pojawia się idea czystego słowa (*word clearing*)⁴³, dostrzegalnie współbrzmiającą z jednym z podstawowych filarów doktryny L. Rona Hubbarda o *clearowaniu*⁴⁴. Ron uważał, że źle zrozumiane słowo stanowi przyczynę wszelkiej głupoty i jest źródłem błędów⁴⁵.

Nie ma twardych dowodów na uprawianie prozelityzmu, o co niejednokrotnie bywają oskarżane struktury ApS, aczkolwiek aktywność członków pozwala wnioskować o potencjalnej możliwości promowania nauk LRH wśród publiczności, która w przeciwnym razie prawdopodobnie nigdy by nie spotkała się z kultem.

Prawie każda ze scjentologicznych pozycji książkowych jest opatrzona krótką klauzulą: niezrozumienie jakiegoś słowa jest główną przyczyną tego, że „osoba porzuca studiowanie jakiegoś przedmiotu, czuje zamęt lub czuje się niezdolna do nauki”⁴⁶. W scjentologicznych placówkach edukacyjnych nawet ziewanie może być odebrane jako potencjalna reakcja ucznia na niezrozumiałe słowo. ApS deklaruje: trudności mogą spowodować nie tylko nowe nieznane terminy, ale także niektóre już powszechnie używane słowa, które zostały źle zdefiniowane lub zrozumiane nie w pełni. Właśnie dlatego Mistrz rozkazał wydawcom swoich dzieł, aby umieszczali na końcu książek słowniczek terminów i wyrażen⁴⁷, znaczenie których byłoby wyjaśniane w konkretnym kontekście i służyło pomocą czytelnikom⁴⁸. Dlatego też odrębną pozycję wśród dzieł LRH stanowi książka, mająca uzmysłowić

⁴³ L. Ron Hubbard, *Basic Study Manual*, Los Angeles 1990, s. 153.

⁴⁴ Por. H. B. Urban, *The Church of Scientology: A History of a New Religion*, Princeton 2011, s. 48, 134.

⁴⁵ Por. J. Miscavige Hill, *Ofiarowana*, dz. cyt., s. 141.

⁴⁶ L. Ron Hubbard, *Dianetyka: Ewolucja nauki*, Glostrup 2009, s. ix.

⁴⁷ Zob. L. Ron Hubbard Library, *A Description of Scientology. Based on the works of L. Ron Hubbard*, Los Angeles 2008, s. 84–103.

⁴⁸ Por. L. Ron Hubbard, *Technologia uczenia się*, Copenhagen 2006, s. 20–39.

podstawowe nawyki użytkowania zasobu leksykalnego, pod tytułem *How to Use a Dictionary: Picture Book for Children* (Jak korzystać ze słownika: książka z obrazkami dla dzieci)⁴⁹.

APPLIED SCHOLASTICS W PRAKTYCE

Jak już było to powiedziane wyżej, Kościół Scjentologiczny angażuje się w najprzeróżniejsze formy pomocy społecznej. Wysiłki KS w tych obszarach wiążą się z ostrą krytyką na różnych frontach: istnieją zarzuty dotyczące używania programów ApS jako swego rodzaju koni trojańskich w celu wprowadzenia scjentologii do szkół lub innych nie-religijnych miejsc⁵⁰. Ze względu na wagę, jaką przywiązuje do krzewienia idei i postulatów KS personel ApS, warto się przyjrzeć działalności wspomnianej gałęzi międzynarodowego stowarzyszenia scjentologów nieco bliżej.

Stowarzyszenie ApS jest właścicielem licencji *Study Tech*⁵¹, do której prawo odpłatnie przekazuje różnym placówkom edukacyjnym na całym świecie, w zamian za co szkoły mają zwracać 4% dochodów, uzyskanych przez nie ze sprzedanych kursów⁵². Wedle takiej umowy ApS wraz z ABLE w celu zapewnienia zgodności ze wszystkimi normami, wytycznymi oraz specyfiką tejże metody mają prawo do monitorowania całego procesu używania technologii przez licencjobiorcę. W razie zaistnienia błędu przy opłacie usług ApS przez sygnatariuszy umowy w odniesieniu do każdego rachunku od 5% opłat abonamentowych, korzystający z technologii LRH podmiot ma opłacić całe postępowanie nadzorcze.

⁴⁹ L. Ron Hubbard, *How to Use a Dictionary: Picture Book for Children*, Los Angeles 2000.

⁵⁰ M. J. Porrovecchio, *The Repetitive Rhetoric of Miscavige's Battle: A Preliminary Look at the Church of Scientology*, „Res Rhetorica” 2017, nr 3, s. 5.

⁵¹ K. Hellesøy, *Scientology. The Making of a Religion*, [w:] *Controversial New Religions*, dz. cyt., s. 264.

⁵² Applied Scholastics Inc., *License Agreement (Applied Scholastics/License – Marks) – Charitable Community Centers* [wzór formularza umowy], s. 2.

Główne zarzuty krytyków stawiane technologii *Applied Scholastics* oscylują wokół inkryminacji metodzie *Study Tech*, że używa religijnej treści, kościelnych terminów i pojęć, przez co ich zdaniem odbywa się indoktrynacja scjentologicznym światopoglądem osób, które mogą nie być tego świadome⁵³. Przedstawiciele ApS uważają tę krytykę za nieuzasadnioną, LRH chciał bowiem pomóc ludziom o niskim poziomie umiejętności nauczania, więc te materiały nie nawracają na scjentologię, lecz jedynie uczą ludzi się uczyć – jak brzmi oficjalne stanowisko KS⁵⁴.

Tym niemniej metoda *Study Tech* spotkała się z pewną dezaprobatą rodziców, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych Ameryki⁵⁵. Osoby, w ogóle niechętnie obecności związków wyznaniowych w szkołach, podkreślają, że skutkiem działalności nowych religii w tak specyficznym środowisku, jakimi są placówki wychowawczo-oświatowe, może być wypaczony pogląd uczniów na sens szkolnictwa, nauki i pracy edukacyjnej, przez co dokonuje się rozbitcie tegoż środowiska od wewnątrz⁵⁶.

W latach siedemdziesiątych minionego stulecia w paryskim liceum Saint-Louis wykryto stosowanie jednej z metod dydaktycznych, opartych na nauczaniu L. Rona Hubbarda. Zauważona technika kształcenia była propagowana przez profesora matematyki Jacques'a Pichona za pośrednictwem Grupy Doskonalenia Metod Nauczania (akronim GAME)⁵⁷. Celem tej techniki miało być poznawanie ludzi i zwiększenie poprzez swoje działania odpowiedzialności uczniów za własną naukę – jest to odzwierciedlenie poglądów L. Rona⁵⁸ – popieranie komunikacji w klasie, tworzenie potrzebnego dla rozwoju dziecka klimatu zaufania. Obecnie metodyka GAME została zaniechana⁵⁹.

⁵³ R. Farley, *Scientology makes it in classroom door*, „St. Petersburg Times” 20 May 2007.

⁵⁴ Church of Scientology International, *Exemption Application: Form 1023. Attached Statement*, Los Angeles 1993, s. 69.

⁵⁵ J. Kaplan, *New Religious Movements and Globalization*, [w:] *Introduction to New and Alternative Religions in America. Volume 5: African Diaspora Traditions and Other American Innovations*, red. E. V. Gallagher, W. Michael Ashcraft, Westport, London 2006, s. 104.

⁵⁶ Por. A. Zwoliński, *Drogami sekt*, dz. cyt., s. 90.

⁵⁷ P. T. Nowakowski, *W murach szkoły*, „Cywilizacja” 2002, nr 3, s. 48.

⁵⁸ Zob. L. Wright, *Droga do wyzwolenia*, dz. cyt., s. 289.

⁵⁹ H. El Mountacir, *Dzieci w sektach*, Kraków 2000, s. 227–228.

Na poziomie edukacji podyplomowej (ang. *post-secondary degree*) technologia Rona jest stosowana w obrębie *Hubbard Colleges*, sieci ośrodków szkoleniowych, utworzonych w 1990 roku i licencjonowanych przez Kalifornijskie Biuro ds. Prywatnej Edukacji Wyższej i Zawodowej⁶⁰, będące częścią Międzynarodowego Stowarzyszenia Edukacji Ustawicznej i Szkoleń oraz członkiem Kalifornijskiego Stowarzyszenia Prywatnych Szkół Policealnych⁶¹. W tych placówkach odbywa się kształcenie osób prywatnych, jak również publicznych w zakresie teorii i metodyki organizacji administrowania i managementu wedle prawideł LRH⁶². Struktura owa nie jest uznawana przez amerykański resort edukacji, stopnie i certyfikaty nie zawsze są brane pod uwagę przez pracodawców, a studenci tych szkół nie kwalifikują się do federalnych programów pomocy finansowej⁶³.

Gwoli uczciwości należy też wspomnieć o *Clearwater Academy International*, jednej z dziesiątek szkół i centrów szkoleniowych w USA, gdzie są wykorzystywane materiały edukacyjne oparte na poglądach LRH⁶⁴. Interesującym momentem jest to, iż pięć z tych szkół i centrów szkoleniowych, w tym *Clearwater Academy*, otrzymuje fundusze publiczne w ramach programów stypendialnych na kupony lub ulgi podatkowe. Chociaż uczniowie tej placówki nie są wprost angażowani w praktyki scjentologiczne, niejednokrotnie zdarzały się prośby ze strony dyrekcji wobec młodzieży z zachętą uczestnictwa w imprezach Kościoła, na przykład w przyjęciu urodzinowym na cześć założyciela Hubbarda 13 marca, który to dzień w tym ruchu ma status święta, podobnie jak Dzień Audytorów, uroczystość dziewiczego rejsu statku *Freewinds* albo Dzień publikacji *Dianetyki*⁶⁵.

⁶⁰ Por. Hubbard College of Administration International, *Catalog January 2011 – December 2011*, Los Angeles 2010, s. 2.

⁶¹ H. Karp, *Maski sekt*, dz. cyt., s. 26–27.

⁶² E. Benjamin, *Modern religions: An experiential analysis and exposé*, Raleigh 2013, s. 121–122.

⁶³ Por. Hubbard College of Administration International, *Catalog July 1, 2014 – June 30, 2015*, Los Angeles 2014, s. 2.

⁶⁴ A. W. Anderson, *Insiders' Guide® to the Greater Tampa Bay Area: Including Tampa, St. Petersburg, & Clearwater*, Guilford 2010, s. 291.

⁶⁵ J. Miscavige Hill, *Ofiarowana*, dz. cyt., s. 144.

Za rządów prezydenta Stanów Zjednoczonych Donalda Trumpa i jego sekretarz do spraw edukacji Betsy DeVos szkoły działające pod auspicjami ApS nadal otrzymują miliony dolarów z funduszy podatników, zwłaszcza w chwili obecnej, kiedy administracja urzędującego prezydenta nadaje priorytet rozszerzeniu programów kuponów i ulg podatkowych⁶⁶. Programy ulg podatkowych dają bonifikaty fiskalne osobom i korporacjom, które przekazują darowizny na rzecz organizacji non-profit, a organizacje non-profit zapewniają stypendia dla uczniów szkół prywatnych.

Dzisiaj ApS sprawuje pieczę nad ponad trzystoma szkołami, ośrodkami edukacyjnymi i zaprzyjaźnionymi placówkami dydaktycznymi, co obejmuje ponad 30 milionów osób w ponad 70 krajach; międzynarodowa siedziba-kampus tej organizacji mieści się w amerykańskiej miejscowości Spanish Lake, Saint Louis w stanie Missouri⁶⁷. Metodyka Study Tech oprócz wspomnianych wyżej pozycji jest dzisiaj także stosowana w takich projektach ApS jak *Delphi Program*⁶⁸ oraz *Applied Scholastics Achievement Program (ASAP)*.

Owe programy są realizowane głównie w niepublicznych szkołach na terenie USA, Wielkiej Brytanii i państw skandynawskich. Według doniesień prasowych materiały ApS zostały również wykorzystane w szkołach publicznych w Arizonie, Kolorado i na Florydzie. Organizacja ma kilka zależnych spółek i przedsiębiorstw, szereg inicjatyw znalazło poparcie w kręgach biznesowych⁶⁹, jak również uzyskało akceptację polityków i urzędników⁷⁰. Działalność ApS jest propagowana

⁶⁶ K. K. Wong, *Public Education as a Shared State-Federal Function in the United States: Institutional Changes and Policy Challenges*, [w:] *Federalism and Education: Ongoing Challenges and Policy Strategies in Ten Countries*, red. K. K. Wong, F. Knüpling, M. Kölling, D. Chebenova, Charlotte 2018, s. 250.

⁶⁷ L. Ron Hubbard Library, *The L. Ron Hubbard Series – Humanitarian: Education, Literacy & Civilization*, Glostrup 2012, s. 96-97; I. Macut, *Scijentološka „Crkva”*, dz. cyt., s. 173-174.

⁶⁸ M. Headley, *Blown for Good*, dz. cyt., s. 30-34.

⁶⁹ Zob. S. A. Kent, *The Globalization of Scientology: Influence, Control and Opposition in Transnational Markets*, „Religion” 1999, nr 29, s. 156.

⁷⁰ Zob. Church of Scientology International, *Реформируя образование*, „International Scientology News” 2013, nr 55, s. 25.

przez świat celebrytów: Tom Cruise, na przykład, twierdzi, że dzięki *Study Tech* pozbył się dysleksji i nauczył się poprawnie czytać⁷¹.

ZAKOŃCZENIE

Doktryna L. Rona Hubbarda ma wyraźne znamiona współczesnej gnozy: im bardziej człowiek jest świadom swojej egzystencji, im bardziej potrafi wyzwolić się z krępujących go kategorii materialnego wszechświata, tym bardziej zbliży się ku wyzwoleniu duchowemu. Siłą rzeczy, żeby osiągnąć ten stan, należy zacząć od spraw najprostszych, wiedza łączy się bowiem z procesem jej zdobycia. W ramach struktury *Applied Scholastics*, będącej front-grupą Kościoła Scjentologicznego, został zorganizowany proces poznania tajemnicy tego, jak się skutecznie uczyć. W pewnym stopniu można to uznać za metodykę edukacyjno-szkoleniową w nauczaniu scjentologów, przyjmuje się bowiem, że opisane wyżej założenia teoretyczne wraz z ich implikacjami w sferze szkolnictwa nie mają charakteru ściśle religijnego, a mogą być wykorzystywane przez zwolenników każdej innej tradycji religijnej, tudzież systemu światopoglądowego.

Jest to swojego rodzaju utopia edukacyjna, ponieważ L. Ron był święcie przekonany, że dotarcie jego *Study Tech* do jak największej rzeszy ludzi na świecie, zwiększy szansę na zrealizowanie ostatecznego celu scjentologii, czyli uczynienia człowieka zdolnym do prowadzenia lepszego życia w swoim własnym mniemaniu i w harmonii z innymi ludźmi, wyzwolenie śmiertelnika ze wszystkich pułapek tego świata⁷².

⁷¹ A. Morton, *Tom Cruise: An Unauthorized Biography*, New York 2008, s. 111.

⁷² L. Ron Hubbard, *Scjentologia: Podstawy myśli – Podstawowa książka o teorii i praktyce Scjentologii dla początkujących*, Glostrup 2009, s. 107.

BIBLIOGRAFIA

- ABLE International, *About ABLE International. Creating a better future for our children & communities*, „Solutions” 2012, nr 16.
- ABLE International, *Our Activities*, <http://www.able.org/about> [2.07.2019].
- ABLE International, *Over 800 ABLE programs are active in more than 75 countries*, [w:] ABLE. *Association for Better Living and Education: Creating a better future for our children and communities*, Bridge Publications, Los Angeles 2001.
- Anderson A. W., *Insiders' Guide® to the Greater Tampa Bay Area: Including Tampa, St. Petersburg, & Clearwater*, Rowman & Littlefield, Guilford 2010.
- Applied Scholastics Inc., *License Agreement (Applied Scholastics/ License – Marks) – Charitable Community Centers* [wzór formularza umowy].
- Applied Scholastics International, *Achieving Quality Education in Communities Around the World*, Bridge Publications, Los Angeles 1990.
- Applied Scholastics International, *Barriers to Study. Based on the Works of L. Ron Hubbard*, Spanish Lake 2003.
- Applied Scholastics International, *Success of Study Technology Inner-City Projects Leads to Grant Award Memphis, Tennessee* [report], Saint Louis 2005.
- Applied Scholastics International, *World Literacy Crusade* [report], Saint Louis 2005.
- Atack J., *The Total Freedom Trap: Scientology, Dianetics and L. Ron Hubbard* [PDF], Theta Communications, New York 1992.
- Benjamin E., *Modern religions: An experiential analysis and exposé*, Lulu.com, Raleigh 2013.
- Bromley D. G., *Making Sense of Scientology: Prophetic, Contractual Religion*, [w:] *Scientology*, red. J. R. Lewis, Oxford University Press, New York 2009.
- Center for Substance Abuse Prevention, *Mentoring Initiatives: An Overview of Youth Mentoring. Conference and Meeting Document* [PDF], Rockville 2000.
- Christensen D. R., *Inventing L. Ron Hubbard: On the Construction and Maintenance of the Hagiographic Mythology of Scientology's Founder*, [w:] *Controversial New Religions*, red. J. R. Lewis, J. A. Petersen, Oxford University Press, New York 2005.
- Church of Scientology International, *Exemption Application: Form 1023. Attached Statement*, Bridge Publications, Los Angeles 1993.

- Church of Scientology International, *Guide to Materials of Dianetics and Scientology*. L. Ron Hubbard: Books. Lectures. Films, Bridge Publications, Los Angeles 2009.
- Church of Scientology International, *The Command Channels of Scientology*, Bridge Publications, Los Angeles 1988.
- Church of Scientology International, *The Corporations of Scientology*, Bridge Publications, Los Angeles 1989.
- Church of Scientology International, Реформируя образование, „International Scientology News” 2013, nr 55.
- Doktor T., *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce: mały słownik*, Verbi-num, Warszawa 1999.
- Farley R., *Scientology makes it in classroom door*, „St. Petersburg Times” 20 May 2007.
- Ferris E., *Faith-based and secular humanitarian organizations*, „International Review of the Red Cross” 2005, vol. 87, nr 858.
- Gołonóg J., *Pan Bóg w McDonald’sie, czyli szkodliwy pokarm sekt*, „Cywilizacja” 2002, nr 3.
- Headley M., *Blown for Good: Behind the Iron Curtain of Scientology*, BFG Books Inc., Burbank 2010.
- Hellesøy K., *Scientology. The Making of a Religion*, [w:] *Controversial New Religions*, red. J. R. Lewis, J. A. Petersen, Oxford University Press, Oxford 2014.
- Hubbard College of Administration International, *Catalog January 2011 – December 2011*, Los Angeles 2010.
- Hubbard College of Administration International, *Catalog July 1, 2014 – June 30, 2015*, Los Angeles 2014.
- Hubbard L. Ron, *Basic Study Manual*, Bridge Publications, Los Angeles 1990.
- Hubbard L. Ron, *Dianetyka: Ewolucja nauki*, New Era Publications International ApS, Glostrup 2009.
- Hubbard L. Ron, *How to Use a Dictionary: Picture Book for Children*, Bridge Publications, Los Angeles 2000.
- Hubbard L. Ron, *Scjentologia: Nowe spojrzenie na życie*, New Era Publications International ApS, Glostrup 2009.
- Hubbard L. Ron, *Scjentologia: Podstawy myśli – Podstawowa książka o teorii i praktyce Scjentologii dla początkujących*, New Era Publications International ApS, Glostrup 2009.

- Hubbard L. Ron, *Technologia uczenia się*, New Era Publications International ApS, Copenhagen 2006.
- Kaplan J., *New Religious Movements and Globalization*, [w:] *Introduction to New and Alternative Religions in America. Volume 5: African Diaspora Traditions and Other American Innovations*, red. E. V. Gallagher, W. Michael Ashcraft, Greenwood Publishing Group, Westport, London 2006.
- Karp H., *Maski sekt. Strategie sekt i nowych ruchów religijnych w obliczu komercjalizacji rynku religijnego na przykładzie Kościoła Scjentologicznego*, „Kultura – Media – Teologia” 2010, nr 3.
- Kent S. A., *The Globalization of Scientology: Influence, Control and Opposition in Transnational Markets*, „Religion” 1999, nr 29.
- Кукушкина Г. А., *Церковь Саентологии: основы вероучения, культовая и внекультовая практика (социально-философский анализ)*, Российская академия государственной службы при Президенте Российской Федерации, Москва 2003.
- L. Ron Hubbard Library, *A Description of Scientology. Based on the works of L. Ron Hubbard*, Bridge Publications, Los Angeles 2008.
- L. Ron Hubbard Library, *The L. Ron Hubbard Series – Humanitarian: Restoring Honor & Self-Respect*, Bridge Publications, Glostrup 2012.
- L. Ron Hubbard Library, *The L. Ron Hubbard Series – Humanitarian: Education, Literacy & Civilization*, Bridge Publications, Glostrup 2012.
- Lockwood R., *Scientology as ‘Corporate Religion’*, [w:] *Handbook of Scientology*, red. J. R. Lewis, Koninklijke Brill, Leiden 2017.
- Macut I., *Scijentološka „Crkva”*, Glas Korcila, Zagreb 2015.
- Mikrut G., Wiktor K., *Sekty za zamkniętymi drzwiami*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2004.
- Miscavige Hill J., *Ofiarowana: moje życie w sekcie scjentologów*, przekł. M. Filipczuk, M. Filipczuk, Znak Litera Nova, Kraków 2013.
- Mishori D., Dascal M., *Language change as a rhetorical strategy*, [w:] *Semiotics of language, literature, and cinema*, red. H. Narang, H. S. Gill, Books Plus, New Delhi 1999.
- Morton A., *Tom Cruise: An Unauthorized Biography*, St. Martin’s Press, New York 2008.
- Mountacir H. El, *Dzieci w sektach*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2000.
- Nowakowski P. T., *Sekty: oblicza werbunku*, Maternus Media, Tychy 2001.

- Nowakowski P. T., *W murach szkoły*, „Cywilizacja” 2002, nr 3.
- Persson B., „Applied Scholastics”. Klíč k efektivnímu vzdělávání, Univerzita Pardubice, Pardubice 2012.
- Porrovecchio M. J., *The Repetitive Rhetoric of Miscavige’s Battle: A Preliminary Look at the Church of Scientology*, „Res Rhetorica” 2017, nr 3.
- Potthoff N., *W labiryncie scjentologii*, przekł. B. Machnik, Videograf II, Katowice 2001.
- Staniszewski T., *Bezpieczeństwo wewnętrzne Polski w kontekście zagrożeń kulturowych przez „Ruch Nowej Ery – New Age Movement”*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” 2013, nr 3.
- Urban H. B., *The Church of Scientology: A History of a New Religion*, Princeton University Press, Princeton 2011.
- Van Gorden K., *Church of Scientology*, „Profile” [biuletyn Watchman Fellowship, Inc.], Arlington 2004.
- Wallis R., *The Road to Total Freedom: A Sociological Analysis of Scientology*, Columbia University Press, New York 1977.
- Weinberg R., *Providing Solutions for Our Children and Communities*, [w:] ABLE. Association for Better Living and Education: Creating a better future for our children and communities, Bridge Publications, Los Angeles 2001.
- Westbrook D. A., *Among the Scientologists: History, Theology, and Praxis*, Oxford University Press, New York 2019.
- Williams I., *The Alms Trade: Charities, Past, Present and Future*, Cosimo, New York 2007.
- Wołpiuk A., *Rodzaje i uwarunkowania postaw przyjmowanych wobec sekt. Analiza zjawiska*, [w:] *Kontrowersyjne grupy kultowe i sekty. Analiza psychologiczna i prawna*, red. M. Gajewski, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.
- Wong K. K., *Public Education as a Shared State-Federal Function in the United States: Institutional Changes and Policy Challenges*, [w:] *Federalism and Education: Ongoing Challenges and Policy Strategies in Ten Countries*, red. K. K. Wong, F. Knüpling, M. Kölling, D. Chebenova, Information Age Publishing, Inc., Charlotte 2018.
- Wright L., *Droga do wyzwolenia. Scjentologia, Hollywood i pułapki wiary*, przekł. A. Wilga, Czarne, Wołowiec 2015.
- Zimniak-Hałajko M., *Raj oswojony. Antropologia nowych ruchów religijnych*,

slowo/obraz terytoria, Gdańsk 2003.

Zwoliński A., *Drogami sekt*, Polwen – Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2005.

Zwoliński A., *Scjentologia*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007.

ACQUISITION OF KNOWLEDGE IN NEW RELIGIOUS MOVEMENTS: APPLIED SCHOLASTICS INTERNATIONAL AS AN EDUCATIONAL OFFER OF THE CHURCH OF SCIENTOLOGY

ABSTRACT: In 1972, an organization was established in the USA to use the techniques of L. Ron Hubbard (1911-1986), founder of the Church of Scientology, in the field of science and education. Applied Scholastics, using learning technology, started with a number of projects, the main goal of which, then declared and still valid, was to promote and develop effective education programs for teachers, business trainers, educators, parents, children and people in all areas of life who need “repairing learning habits to increase personal activity of these people, learn effectively”. The methodological basis of the ApS activity is Study Tech – a learning technology that allows “to achieve success in any area of knowledge and gain the ability to use and apply this knowledge”.

KEYWORDS: Applied Scholastics, Study Tech, barriers to study, Church of Scientology, education, L. Ron Hubbard, new religious movements